

RESOLUTIE SOCIALE ZEKERHEID

Vastgesteld op 20 en 21 november 1982 te Vlissingen

1 PREAMBULE

1. Sociale gerechtigheid.

Liberalen vinden dat ieder mens zichvrij moet kunnen ontplooien. Eerste voorwaarden hiervoor is dat de elementaire vrijheden voor ieder zijn gewaarborgd. Dit betekent ook dat ieder de mogelijkheid moet hebben in de eerste levensbehoeften te voorzien. Verder zijn ongelijkheden in de verdeling van de welvaart aanvaardbaar mits:

a. ieder gelijkwaardige kansen krijgt om zich de welvaart te verwerven;

b. de minst bevoorrechten bij die ongelijkheden toch nog aantoonbaar voordeel hebben. Met inachtneming van het voorgaande geeft een zo groot mogelijke welvaart- zowel materieel als immaterieel- de beste ontplooiingskansen voor ieder mens. Een georiënteerde markteconomie met een stelsel van sociale zekerheid is de beste manier om dit te bereiken.

2. Eigen verantwoordelijkheid en solidariteit.

Bij de opzet van zo'n stelsel van sociale zekerheid staan

voor ons twee uitgangspunten voorop:

a. solidariteit, voor met de minder bevoorrechten;

b. persoonlijke vrijheid en verantwoordelijkheid van ieder mens.

Om beide uitgangspunten tot hun recht te laten komen, moeten zowel de individuele burgers, de organisaties van werknemers en werkgevers, als de overheid elk meer te beslissen krijgen naarmate de gevolgen van die beslissing ook meer op hun terrein liggen. Dit sluit niet uit dat gezamenlijk wordt besloten, indien de gevolgen op meerdere terreinen liggen.

3. Arbeid.

Ieder inspanning om de welvaart- materieel of immaterieel- te vergroten vinden wij onze beginselen waardevolle arbeid. Het is voor ons vanzelfsprekend dat wie wil delen in de welvaart ook bereid moet zijn om daar een bijdrage aan te leveren. Tegelijkertijd heeft ieder mens recht op arbeid, als een belangrijke vorm van persoonlijke ontplooiing. Welvaart is meer dan het nationaal produkt. Arbeid is meer dan alleen betaald arbeid. De technologische ontwikkeling maakt een herbezinning op de rol van de arbeid in de samenleving en daar-

mee samenleving en daarmee samenhangend de verdeling van arbeid en welvaart meer dan voorheen noodzakelijk. Huishoudelijk werk, vrijwilligerwerk en een in te voeren sociale dienstplicht verdienen een duidelijke erkenning als een volwaardige bijdrage aan de welvaart. Naast het waarborgen en uitbreiden van de beschikbare betaalde arbeid door het versterken van onze markteconomie, is het noodzakelijk deze arbeid eerlijk te verdelen. Scholing, vorming en studie worden steeds belangrijker als een voorwaarde voor ontplooiing. Meer ruimte voor scholing, vorming en studie- ook op latere leeftijd is noodzakelijk.

4. Individualisering.

Ieder mens is gelijkwaardig. Bovendien moet ieder mens vrij zijn bij de richting van het privéleven, zolang op het belang van anderen geen onevenredige inbreuk wordt gemaakt. Binnen de sociale zekerheid mogen mensen niet anders worden behandeld omdat zij met anderen zijn gaan samenwonen en/of getrouwd zijn. Wij pleiten daarom voor de volledige individualisering van de sociale zekerheid, waarbij ieder individu gelijkwaardig wordt behandeld.

5. Functioneel stelsel.

Criteria voor een goed functioneren- stelsel zijn:

- a. doelmatigheid;
- b. doorzichtigheid;
- c. beheersbaarheid.

Bij de uitvoeringsorganisatie moeten verder de bestuurbaarheid, de zorgvuldigheid en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer worden gewaarborgd. Hiervoor is een aanzienlijke vereenvoudiging van het bestaande stelsel nodig.

11 NIEUW STELSEL

6. Herziening stelsel.

Het beleid in de komende jaren moet er op gericht zijn dat stapsgewijs een nieuw stelsel tot stand komt.

Dit stelsel moet passen in bovengenoemde uitgangspunten en daarbij financieel en maatschappelijk worden getoetst aan de volgende voorwaarden, omdat het steunt op het functioneren van de markteconomie:

- a. Verschillen in de beloning moeten voldoende zijn om deelname aan het arbeid proces te bevorderen.
- b. Mede daarom moeten de belastingdruk en de nivellerende werking van de belastingen binnen redelijke grenzen blijven. Maatregelen die in deze bena-

dering passen juichen wij toe, maatregelen die hier strijdig mee zijn wijzen wij af. Bij de overgang naar een nieuw stelsel moet er op worden gelet, dat opgebouwde aanspraken niet worden aangetast.

7. Drietrapsstelsel.

Een nieuw stelsel van sociale zekerheid dient te bestaan uit drie trappen:

- a. een gefiscaleseerd basis inkomen, als overheidstaak;
- b. werknemersverzekering en voor loonerving en ouderdom, onder verantwoordelijkheid van werknemers en werkgevers;
- c. aanvullende verzekeringen als persoonlijke verantwoordelijkheid van iedere burger.

8. Eerster trap: gefiscaliseerd basisinkomen.

Iedere ingezetene die bereid is een bijdrage te leveren aan de welvaart in onze samenleving, ontvangt van de rijksoverheid een basisinkomen via de belastingdienst. Iemand wordt geacht bereid te zijn een bijdrage aan de welvaart te leveren, indien hij of zij een aanzienlijk deel van zijn of haar tijd besteed aan:

- a. arbeid in loondienst of in eigen bedrijf;
- b. het verzorgen van de huishouding in een samenlevingsvorm;
- c. studie voor een daartoe erkende opleiding;

d. het zoeken naar arbeid in loondienst. Minderjarigen, volledig arbeidsongeschikten en gepensioneerden komen in ieder geval in aanmerking voor het basisinkomen.

9. Eerste trap: hoogte basisinkomen.

Het basisinkomen moet de minimaal noodzakelijk uitgaven voor levensonderhoud dekken. Over de precieze hoogte hiervan moet telkens een beleidsmatige beslissing over een afzienbare termijn worden genomen. De regelingen voor subsidiering van woonlasten en ziektekostenverzekering en uitzonderlijke lasten worden in het basisinkomen geïntegreerd door hiervoor niet een normbedrag, maar voor ieder individu de feitelijke lasten binnen redelijke grenzen in aanmerking te nemen. Minderjarigen krijgen een lager basisinkomen, dat toeneemt met de leeftijd.

10. Eerste trap: belastingheffing.

Om het basisinkomen en de overheidsuitgaven te financieren wordt met het basisinkomen verrekend: het salso wordt als belasting betaald of als negatieve inkomstenbelasting uitgekeerd. Premies voor verzekeringen in de tweede of derde trap dienen aftrekbaar te zijn, maar de uitkeringen hiervan worden belast. De bestaande aftrekregelingen

worden beperkt en vereenvoudigd. Voor zover nodig om investeringen te stimuleren moet voor inkomsten uit risicodragend kapitaal een afzonderlijke regeling worden ingevoerd.

11. Tweede trap: werknemersverzekeringen.

Ieder werknemer zowel bij het bedrijfsleven als bij de overheid is verzekerd:

- a. tegen loonderving door kortstondige en langdurige arbeidsongeschiktheid en werkloosheid;
- b. van een ouderdomspensioen.

De organisaties van werknemers en werkgevers beslissen over het beleid, het beheer en de financiering van deze verzekeringen. De overheid houdt slechts toezicht, zonder hieraan een financieel bijdrage te leveren.

12. Tweede trap: loondervingsverzekering.

De loondervingsverzekering tegen kortstondige en langdurige arbeidsongeschiktheid en werkloosheid verzekert iedere werknemer eerst enige tijd van een aanzienlijk deel maar minder dan het geheel van zijn laatst genoten inkomen en vervolgens zodanig van een geleidelijk aflopend bedrag als overbrugging naar het nieuwe inkomen.

De duur van de werkloosheids-

uitkering is afhankelijk van de duur van het arbeidsverleden. Bij landurige arbeidsongeschiktheid ontvangt men een uitkering die afhankelijk is van de mate van arbeidsongeschiktheid en de hoogte van het laatstgenoten inkomen. In geval van blijvende arbeidsongeschiktheid ontvangt men deze uitkering tot aan het pensioen. De vaststelling van de verzekeringsvoorwaarden, uitkeringsbeleid en premiehoogte geschiedt per bedrijf of bedrijfstak behalve bij de "overbruggingsuitkering", waar dit op nationaal niveau plaats vindt.

13. Tweede trap: pensioenverzekering.

Ieder werknemer moet de opgebouwde premiereserve kunnen "mee nemen" bij een verandering van werkgever. Hiertoe worden rekenrente, sterftetabel, opbouwperiode en andere variabelen bij de berekening van pensioenen voor allen pensioenfonds wettelijk gestandaardiseerd. Wie niet langer in loondienst werkzaam blijft, heeft het recht de opgebouwde premiereserve:

- a. bij het pensioenfonds te laten berusten, waarna die jaarlijks met rekenrente wordt opgehoogd;
- b. te benutten voor een eigen oudedagsvoorziening in de derde trap.

14. Derde trap: individuele verzekeringen.

Als aanvulling op het basisinkomen en de werknemersverzekeringen kan een ieder zich aanvullend verzekeren.

111 UITVOERINGSORGANISATIE

15. Eerste trap: belastingdienst.

De uitvoering van de eerste trap berust bij de belastingdienst, die hiertoe verder gedeconcentreerd wordt.

Bij de belastingheffing wordt een stelsel van voldoening op aangifte toegepast. De fraudebestrijding wordt geïntensiveerd.

16. Tweede trap: gemeenschappelijk bestuurorgaan.

De beleidsbepaling en het innen van de verschuldigde premies voor de loondervingsverzekering geschiedt door de bedrijfstakbeleidsorgaan, waarin werknemers en werkgevers vertegenwoordigd zijn. Het contact met de verzekerden verloopt voor alle bedrijfstakken gezamenlijk via regionale organen met lokale vestigingen en een eigen medische dienst. De coördinatie tussen de bedrijfstaksbeleidsorganen en de regionale organen verloopt middels een gemeenschappelijk bestuurorgaan.

Bij het verstrekken van infor-

matie moet de bescherming van de persoonlijke levenssfeer gewaarborgd zijn.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is belast met de uitoefening van het overheids-toezicht.

De pensioenverzekering blijft bij de bestaande pensioenfondsen berusten, de inning van de premies wordt aan het gemeenschappelijk bestuurorgaan gedelegeerd.

17. Derde trap: particuliere initiatieven.

De organisatie van de individuele verzekeringen is een zaak van particuliere initiatieven, welke dienen te functioneren binnen door de overheid gestelde regels. Werknemers- en werkgeversorganisaties kunnen ook in deze trap verzekeringen overeenkomen, mits voor iedere werknemer de keuze vrijheid blijft bestaan om hier al dan niet aan deel te nemen.

18. Begeleiding.

Gemeentelijke of intergemeentelijke bureaus verzorgen de begeleiding van mensen met financiële of sociale problemen en de arbeidsbemiddeling voor mensen die al of niet betaald werk zoeken.